مجـــله‌ی توســـعه‌ی آمـــــوزش در علـــوم پزشـــکی
دوره‌ی ۲، شماره ۲، بهار و تابســتان ۸۸، صفحات ۱۷ تا ۲٤

همبستگی عزت نفس با پیشرفت تحصیلی در دانشجویان دانشکده‌ی پرستاری و مامایی زنجان ۱۳۸۸

صدیقه کمالی[۱]، الهام جعفری[۱]، افسانه فتحی[۲]

نویسنده‌ی مسئول: زنجان، دانشگاه علوم پزشکی زنجان، دانشکده‌ی پرستاری و مامایی kamalysg@yahoo.com

چکیده

زمینه و هدف: *یکی از بزرگترین معضلات آموزشی، افت تحصیلی دانشجویان است. بنابراین توجه به بهداشت روانی و پیشرفت تحصیلی این گروه اهمیت به‌سزایی دارد. پاره‌ای از مطالعات بیانگر ارتباط مستقیم بین عزت نفس و پیشرفت تحصیلی است، لیکن بعضی از صاحب نظران رابطه‌ی مستقیم این دو را مورد تردید قرار داده‌اند. این پژوهش با هدف تعیین همبستگی عزت نفس با پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشکده‌ی پرستاری و مامایی زنجان انجام شده است.*

روش بررسی: *این پژوهش یک مطالعه‌ی همبستگی بود، کلیه‌ی دانشجویان دانشکده‌ی پرستاری و مامایی زنجان که حداقل دو نیم‌سال سابقه‌ی تحصیلی داشتند، (۱۸۲ نفر) در مطالعه شرکت کردند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسش‌نامه بود. پرسش‌نامه از دو بخش شامل: ویژگی‌های فردی و تحصیلی واحدهای پژوهش و آزمون ۵۸ سوالی عزت نفس کوپراسمیت تشکیل شده بود.*

یافته‌ها: *ضریب همبستگی پیرسون رابطه‌ی معنی‌داری بین عزت نفس و پیشرفت تحصیلی دانشجویان نشان داد (r=۰/۳۱). ولی عزت نفس با سن و جنسیت ارتباط آماری معنی‌داری نداشت (P>۰/۰۵). پیشرفت تحصیلی دانشجویان دختر به طور معنی‌داری بهتر از دانشجویان پسر بود (P<۰/۰۵).*

نتیجه‌گیری: *با توجه به وجود همبستگی مثبت بین عزت نفس و پیشرفت تحصیلی دانشجویان، به نظر می‌رسد استفاده از روش‌های تقویت عزت نفس می‌تواند در جلوگیری از افت تحصیلی دانشجویان نقش داشته باشد.*

واژگان کلیدی: عزت نفس، پیشرفت تحصیلی، دانشجو

مقدمه

دوره‌ی دانـــشجویی، دوره‌ای مهـــیج و پرچـــالش بـــرای دانشجویان است. در طول این دوره، همه‌ی دانشجویان به‌ویـژه دانشجویان گروه علوم پزشکی، به دلیـل رویـارویی بـا عوامـل استرس‌زای زیاد و لـزوم سـازگاری مناسـب، بایـد از سـلامت روانی و خود اتکایی بیشتری برخـوردار باشـند تـا بتواننـد بـه توفیق روز افزون‌تری در تحصیل و در نهایت در حرفه‌ی خـود دست یابند. دوران دانشجویی همـواره منـابعی از اضـطراب را بـرای دانـشجویان فـراهم کـرده، سـلامت آنهـا را بـه خطـر

۱- کارشناس ارشد مامایی، مربی دانشگاه علوم پزشکی زنجان

۲- کارشناس مامایی، بیمارستان امام حسین زنجان

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1388.2.2.8.8]

مـی‌انـدازد (۱). ایـن در حالیـست کـه شـاغلین در عرصـه‌ی مراقبت‌های بهداشتی و درمانی، همواره با مـسائل و مـشکلات پیچیده‌ای مواجه هستند که برای تـصمیم‌گیـری درسـت و بـه موقع در خصوص آنها و انتخاب بهترین عمـل، نیازمنـد تفکـر انتقادی هستند (۲)، ویژگی‌هـای فـردی دانـشجویان از عوامـل مهم تاثیرگذار در رشـد و توسـعه‌ی تفکـر انتقـادی در ایـشان مـی‌باشـد (۳). یکـی از ویژگـی‌هـای شخـصیت بهنجـار، برخورداری از عزت‌نفس است. عـزت‌نفـس عبـارت اسـت از درجه‌ی تصویب و تایید و ارزشی که شخص نسبت بـه خـود احساس می‌کند و یا قضاوتی که فرد نسبت به ارزش خود دارد (۴). برای انسان هیچ حکم ارزشـی مهـم‌تـر از قـضاوت او در مـورد نفـس خـویش نیـست. در واقـع ارزشـیابی شخـصی از خویشتن، قطعی‌ترین عامل در رشد روانی است، تـصوری کـه فرد از خود دارد به طور ضمنی در همه واکنش‌های ارزشـی او تجلی می‌یابد (۵). به طور کلی وقتی میـزان عـزت نفـس بـالا باشد، فرد فعالیـت خـود را افـزایش داده، توانـایی خـود را در مواجهه با مشکلات و انجام وظایف متحـول کـرده، در سـطح مطلوب و بالایی ارزیابی مـی‌کنـد (۶). عـزت نفـس از جملـه مفاهیمی است که ارتباط معکـوس آن بـا افـسردگی، احـساس تنهایی و اضطراب به عنوان متغیرهای منفی و ارتباط مثبـت آن بـا مفـاهیمی چـون احـساس کـارایی، توانمنـدی و پیـشرفت تحصیلی به عنوان متغیرهای مثبت گزارش شده است (۱۳-۷). ازجملـه مهـم‌تـرین نگرانـی‌هـای اسـاتید، مـسوولین آمـوزش دانشگاه‌ها و خـانواده‌هـای دانـشجویان، پیـشرفت تحـصیلی و جلوگیری از افت تحـصیلی آنهـا اسـت (۱۳)، چـرا کـه افـت تحصیلی تاثیر به‌سـزایی در سرنوشـت فـرد داشـته و هزینـه‌ی گزافی به خانواده و جامعه تحمیل می‌کنـد (۱۴). در کـشور مـا این امر از مهم‌ترین مشکلات نظام آموزشی اسـت و هـر سـاله ده‌ها میلیارد ریال از بودجـه‌ی کـشور را هـدر مـی‌دهـد (۱۵). بررسی‌ها نشان داده‌اند اضطراب، افسردگی و مشکلات جسمی در افت یادگیری و تحصیلی افراد موثر بوده، رابطه‌ی معنـی‌دار معکوسی بـین ایـن عوامـل و پیـشرفت تحـصیلی وجـود دارد (۱۶). از سوی دیگر نتایج چندین پژوهش موید ارتبـاط مثبـت معنی‌داری بین عزت نفـس و موفقیـت تحـصیلی بـوده اسـت (۲۰-۱۷). برای اینکه فراگیران بتوانند از حداکثر ظرفیت ذهنی و توانمندی‌های بالقوه خود بهـره‌منـد شـوند، بایـد از نگـرش مثبتی نسبت به خود و محیط اطراف برخوردار باشند، چرا کـه کسانی کـه در خـود احـساس شایـستگی مـی‌کننـد، در انجـام وظایف خود موفق‌تر مـی‌شـوند. بـه نظـر مـی‌رسـد پیـشرفت تحصیلی و عزت نفس دارای یک رابطه‌ی متقابل باشـد، یعنـی از یک طرف عزت نفس موجب پیشرفت تحـصیلی مـی‌شـود، زیرا خودباوری و تلقـی مثبـت از خـود در یـادگیری و ایجـاد انگیزش برای تحصیل موثر بـوده، موجـب موفقیـت تحـصیلی می‌شود، از طرف دیگر موفقیـت‌هـای تحـصیلی و رسـیدن بـه مدارج بالا، عزت نفس، افراد را ارتقا می‌دهد (۶). مطالعاتی که در زمینـه‌ی ارتبـاط عـزت نفـس و وضـعیت تحـصیلی انجـام شده‌اند همگی همسو نبوده‌اند. بیشتر مطالعـات ارتبـاط مثبـت معنی‌داری بین عزت نفس و پیشرفت تحـصیلی نـشان داده‌انـد (۲۷ -۲۱). پورشافعی، همبستگی معنی‌داری بین عزت نفـس و پیشرفت تحصیلی گزارش کـرد، امـا بـین میـزان عـزت نفـس دانش‌آموزان دختر و پسر تفاوت معنـی‌داری دیـده نـشد (۲۰). ترخان نشان داد که دانش‌آمـوزان تیزهـوش از عـزت نفـس و موفقیت تحـصیلی بیـشتری نـسبت بـه دانـش آمـوزان عـادی برخوردارند (۲۸). محققان در تحقیـق دیگـری پـی بردنـد کـه تجاربی نظیر ترس از تنبیه‌شدن و مردودشدن عزت نفس افـراد را کاهش مـی‌دهـد (۲۹). در عـین حـال، برخـی متخصـصین معتقدند که عزت نفس با پیشرفت تحـصیلی رابطـه‌ی ضـعیفی دارد و احساس خوب فرد از خود، تـاثیر زیـادی بـر پیـشرفت تحصیلی ندارد (۱۸). صاحب نظران دیگر رابطه‌ی مستقیم ایـن دو را مورد تردید قـرار داده، معتقدنـد عـزت نفـس بـالا تـاثیر مهمی بر عملکرد تحصیلی فرد نداشته، ولی عزت نفـس پـایین تاثیر بازدارنده‌ای بر پشتکار و عملکرد تحصیلی دارد (۳۰). لذا

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1388.2.2.8.8]

با توجه به نتایج متناقض مطالعات و اهمیت پیشرفت تحصیلی و تاثیرات آن بر فرد و جامعه، این پژوهش با هدف بررسی ارتباط عزت نفس با پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشکده‌ی پرستاری و مامایی زنجان انجام شده است.

روش بررسی

این تحقیق یک مطالعه‌ی همبستگی (Correlation Study) است. جامعه و نمونه‌ی پژوهش را کلیه‌ی دانشجویان دانشکده‌ی پرستاری و مامایی زنجان که حداقل دو نیم‌سال سابقه‌ی تحصیلی داشتند، تشکیل دادند. از مجموع ۲۲۵ دانشجوی ۵ رشته‌ی پرستاری، مامایی، هوشبری، اتاق عمل و فوریت‌های پزشکی، ۱۸۲ نفر نسبت به شرکت در مطالعه رضایت داشته، پرسش‌نامه را با صداقت تکمیل نمودند. پرسش‌نامه از دو بخش ویژگی‌های فردی و تحصیلی واحدهای پژوهش و آزمون ۵۸ سوالی عزت نفس کوپراسمیت تشکیل شده بود. جهت سنجش پیشرفت تحصیلی از معدل ترم گذشته استفاده شد. میزان عزت نفس با استفاده از مقیاس کوپراسمیت که در پژوهش‌های مختلف بارها مورد استفاده قرار گرفته، در ایران مناسب سازی شده، مورد سنجش قرار گرفت (۱،۱۶). این آزمون دارای ۵۸ گزینه با ۸ گزینه‌ی دروغ‌سنج است که عزت نفس را در ۴ حیطه‌ی عزت نفس کلی، عزت نفس اجتماعی (همسالان)، عزت نفس خانوادگی (والدین) و عزت نفس تحصیلی (آموزشگاه) مورد ارزیابی قرار می‌دهد. روایی و پایایی پرسش‌نامه از طریق اعتبار محتوا و آزمون مجدد تایید شده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری تی‌تست، مجذور کای، ضریب همبستگی پیرسون و آنالیز واریانس انجام شد.

یافته‌ها

با توجه به سئوالات دروغ سنج مطرح شده در پرسش‌نامه کوپراسمیت، ۱۸ نفر از نمونه‌هایی که در مطالعه شرکت داشتند، حذف شدند. از مجموع ۱۸۲ نمونه‌ی پژوهش، ۲۴/۱۷ درصد دانشجوی مامایی، ۳۲/۴۱ درصد دانشجوی پرستاری، ۱۳/۷۳ درصد دانشجوی فوریت‌های پزشکی، ۱۲/۱۱ درصد هوشبری و ۱۷/۵۸ درصد دانشجوی رشته‌ی اتاق عمل بودند. ۳۶/۲۶ درصد نمونه‌ها پسر و ۶۳/۷۴ درصد دختر، ۱۲/۰۸ درصد نمونه‌ها متاهل و ۸۷/۹۲ درصد مجرد بودند.

میانگین نمره‌ی عزت نفس و معدل ترم تحصیلی دانشجویان مستقل از رشته‌ی تحصیلی به ترتیب ۷/۳۲±۲۷/۲۳ و ۲/۱۴±۱۶/۲۳ بود. آزمون همبستگی پیرسون، رابطه‌ی معنی‌داری بین عزت نفس و وضعیت تحصیلی دانشجویان نشان داد ($p<0/05$، $r=0/31$). میانگین نمره‌ی عزت‌نفس و معدل ترم تحصیلی کلیه‌ی واحدهای مورد پژوهش به تفکیک رشته، در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار عزت نفس و معدل ترم تحصیلی واحدهای مورد پژوهش به تفکیک رشته‌ی تحصیلی

رشته‌ی تحصیلی	تعداد	عزت نفس	ترم تحصیلی
پرستاری	۵۹	۲۶/۷۸±۷/۲۳	۱۵/۷۸±۲/۱۴
مامایی	۴۴	۲۸/۰۵±۷/۳۴	۱۶/۹۲±۲/۰۳
اتاق عمل	۳۲	۲۶/۹۸±۷/۴۵	۱۶/۲۵±۲/۲۱
هوشبری	۲۲	۲۷/۵۲±۷/۱۲	۱۶/۶۷±۱/۸۰
فوریت‌های پزشکی	۲۵	۲۶/۸۳±۷/۴۶	۱۵/۵۴±۲/۵۶
کل	۱۸۲	۲۷/۲۱±۷/۵۲	۱۶/۲۳±۲/۱۴

در مقایسه‌ی میانگین نمرات عزت نفس، گرچه دانشجویان رشته‌ی مامایی بالاترین و دانشجویان رشته پرستاری پایین‌ترین سطوح عزت نفس را داشتند، ولی آزمون‌های آماری از این نظر اختلاف معنی‌داری بین گروه‌ها نشان نداد ($p>0/05$). بین سایر ویژگی‌های مورد مطالعه شامل سن و جنس با عزت نفس رابطه‌ای مشاهده نشد ($p>0/05$)، میانگین معدل دانشجویان دختر (۲/۱۵±۱۶/۴۸) به‌طور معنی‌داری ($p<0/05$)، بیشتر از دانشجویان پسر (۲/۰۸±۱۵/۱۲) بود.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1388.2.2.8.8]

بحث

نتایج این مطالعه، همبستگی مثبت و معنی‌داری بین عزت نفس و پیشرفت تحصیلی دانشجویان نشان داد. پژوهش حسینی و همکاران و حسینی‌نسب و وجدان پرست نیز ارتباط معنی‌داری بین عزت نفس و وضعیت تحصیلی گزارش کردند (۱۵و۶). با این وجود در مطالعه‌ی زارع و همکاران همبستگی معنی‌داری بین معدل و عزت نفس مشاهده نشد، ولی بین عزت نفس و سلامت عمومی دانشجویان ارتباط معنی‌داری وجود داشت (۱). صمدی نیز در پژوهش خود نتوانست رابطه‌ی معنی‌داری بین عزت نفس و پیشرفت تحصیلی نشان دهد (۳۱). نتایج مطالعه‌ی مولوی و همکاران در خصوص عوامل موثر بر انگیزش تحصیلی نشان داد، عزت نفس یکی از عوامل موثر در افزایش انگیزه‌ی تحصیلی است. در واقع عزت نفس با تحت تاثیر قرار دادن شخص، می‌تواند در صورت بالا بودن، سبب انگیزه‌ی تحصیلی و در صورت پایین بودن سبب بی‌انگیزگی دانشجویان شود (۳۲). اشخاصی که از عزت نفس بالا برخوردارند، در برابر مسائل و مشکلات زندگی مقاومت بیشتری می‌کنند و از پشتکار بیشتری نیز برخوردارند و در نتیجه احتمال موفقیت‌شان بیشتر می‌شود (۲).

یک مطالعه فرا تحلیلی معتقد است که عزت نفس تاثیر غیر مستقیم بر پیشرفت تحصیلی دارد، چرا که افسردگی و ترس از شکست در افراد با عزت نفس پایین باعث ایجاد احساس عدم توانایی و شایستگی شده، رغبت به تلاش و کوشش را از فرد گرفته، روی عملکرد وی تاثیر می‌گذارد (۳۳). برخی از پژوهشگران معتقدند که ارتباط مستقیم بین عزت نفس و موفقیت تحصیلی در دوره‌ی دانش‌آموزی بیشتر صادق است. چرا که در این دوره، شایستگی اغلب فقط در گرفتن نمره‌ی بهتر خلاصه می‌شود (۳۳)، ولی محیط دانشگاه ضمن اینکه یک محیط آموزشی است، یک محیط اجتماعی نیز هست و مسایل خاص خود از جمله زندگی خوابگاهی، بی‌علاقگی به رشته‌ی تحصیلی و نگرانی نسبت به آینده‌ی حرفه‌ای را نیز به همراه دارد که همگی این‌ها نقش پیشرفت تحصیلی در ارتقای عزت نفس دانشجویان را به نسبت دانش‌آموزان کم رنگ‌تر می‌کند (۱،۲۰). از سوی دیگر بسیاری از افرادی که پیشرفت تحصیلی مناسبی ندارند، از مکانیسم‌های دیگری برای حفظ عزت نفس خود استفاده می‌کنند (۲).

هوت (۲۰۰۲) بیان می‌کند موفقیت در یک موضوع خاص مثلا در امور تحصیلی، نمی‌تواند به طور واقعی برداشت از خود و عزت نفس را تغییر دهد، اما بر روی انتظارات فرد از موفقیت‌های آینده اثر می‌گذارد (۳۴). بنابراین به نظر می‌رسد عزت نفس می‌تواند به طور غیر مستقیم، تأثیر چشم‌گیری در پیشرفت و کسب موفقیت افراد داشته باشد.

در مقایسه‌ی نتایج این مطالعه و پژوهش حسینی و همکاران، اختلاف زیادی بین میانگین نمره‌ی عزت نفس دانشجویان توان بخشی با پرستاری و مامایی مشاهده شد. به طوری که در مطالعه‌ی ایشان، نمره‌ی عزت‌نفس کلیه‌ی واحدهای مورد پژوهش بیشتر از ۲۶ بود (۱۵). بررسی‌ها نشان داده است، یکی از عوامل موثر بر عزت نفس دانشجویان، مقطع تحصیلی آنها است (۱)، به نظر می‌رسد علت اختلاف نتایج این دو مطالعه نیز همین مساله باشد، چرا که کلیه‌ی واحدهای مورد پژوهش در مطالعه‌ی حسینی و همکاران دانشجویان مقطع کارشناسی پیوسته بودند، در حالی‌که، بیش از یک سوم نمونه‌های پژوهش ما را دانشجویان کاردانی و کارشناسی ناپیوسته تشکیل داده بودند.

در این پژوهش اختلاف معنی‌داری بین عزت نفس دانشجویان دختر و پسر مشاهده نشد، ولی پیشرفت تحصیلی دانشجویان دختر به طور معنی‌داری بیشتر از پسران بود. حسینی نسب و وجدان پرست در یک مطالعه و پورشافعی در مطالعه‌ی دیگر، نیز نتایج مشابهی گزارش کردند (۶،۲۰). شاید یکی از دلایل عدم ارتباط عزت نفس و جنسیت، اخذ بازخوردهای برابر از محیط باشد. بدین معنا که فواصل فرهنگی و قومی گذشته کمرنگ‌تر شده و عموماً سعی می‌شود با دختران و پسران با

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1388.2.2.8.8]

نگـرش مـساوی برخـورد شـود. از سـوی دیگـر برخـی از روانشناسان اجتماعی عقیده دارند که اساسا مفهـوم "خـود" در مردان و زنان متفاوت است. بنابراین واقعا نمی‌توان عزت نفس آنها را با هم مقایسه کرد (۶). پیشرفت تحصیلی بهتـر دختـران نسبت به پسران می‌تواند ناشـی از آن باشـد کـه اساسـا هـدف تحصیل دختران و پسران متفاوت است. در پسران همواره بعـد اقتصادی مسایل مهم‌تر بوده، بنابراین انگیزه‌ی اصـلی تحـصیل، اغلب به مسئولیت‌های آینده‌ی آنان نظیر تهیـه مـسکن، اداره‌ی زندگی و سرپرستی خـانواده بـاز مـی‌گـردد، ولـی در دختـران تحصیل در درجه‌ی اول، راهی برای ابراز شخـصیت و هویـت اجتماعی خویش و گریختن از نقش سنتی زن در جامعه است.

لذا امروزه دختران با پشتکار و علاقـه‌ی بیـشتری بـه تحـصیل می‌پردازند.

نتیجه گیری

از آنجا که بین عزت نفس و وضعیت تحصیلی دانشجویان همبستگی مثبتی وجود دارد، به نظر می‌رسد، توجه به وضعیت عزت نفـس دانـشجویان و اعمـال روش‌هـایی چـون تـشکیل کلاس‌های آموزشی و برگزاری کارگاه‌ها، جهت تقویت عـزت نفس می‌تواند، در بهبود پیشرفت تحصیلی و جلوگیری از افت تحصیلی دانشجویان نقش داشته باشد.

منابع

۱- زارع نجف، دانش پژوه فرح، امینی مرضیه، رازقی محسن، فلاح زاده محمد حسین. رابطه وضعیت تحصیلی بـا سـلامت عمـومی و عزت نفس در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز. مجله ایرانـی آمـوزش در علـوم پزشـکی ۱۳۸۶؛ سـال ۶، شـماره ۱: صـفحات ۵۹-۶۶.

۲- برخورداری معصومه، جلال منش شمس الملوک، محمودی محمود. ارتباط گرایش به تفکر انتقادی و عـزت نفـس در دانـشجویان پرستاری. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی ۱۳۸۸؛ سال ۹، شماره ۱: صفحات ۱۸-۱۳.

۳- حسن پور مرضیه، حقدوست اسکویی فاطمـه، صلـصالی مهـوش. تفکـر انتقـادی، آمـوزش، پرسـتاری. فـصلنامه پرسـتاری ایـران ۱۳۸۴؛سال، شماره ۴۱: صفحات ۱۷-۷.

۴- بهرامی هادی. بررسی مسایل و مشکلات روانـی و اجتمـاعی دانـشجویان کـشور. از مجموعـه مقـالات سـومین سـمینار سراسـری بهداشت روانی دانشجویان ۱۳۸۵. تهران: دانشگاه علم و صنعت ایران: صفحات ۵۴-۸.

۵- هاشمی جمال. در ترجمه روانشناسی حرمت نفس، براندن ناتانیل (مولف). چـاپ اول. تهـران: انتـشارات شـرکت سـهامی انتـشار، ۱۳۷۱، صفحه ۱۶۱.

۶- حسینی نسب داوود، وجدان پرست حسین. بررسی رابطه عزت نفس با پیشرفت تحصیلی دانـشجویان علـوم پایـه و علـوم انـسانی مراکز تربیت معلم. نشریه دانشکده‌ی ادبیات و علوم انسانی تبریز ۱۳۸۱؛ شماره ۱۸۳: صفحات ۱۲۶-۱۰۱.

7- Beer J. Depression and self-esteem of teachers. *Psychol Rep.* 1987; 60: 1097-8.

8- Tashakkori A, Thompson VD. Gender, self perception and self evaluation in depression: a factor analysis study among Iranian college students. *Personality and Individual Differences.* 1998; 10: 341-54.

9- Philpot VD, Holliman WB, Madonna S. Self-statements, locus of control and depression in predicting self-esteem. *Psychol Rep.* 1995; 76: 1007-10.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1388.2.2.8.8]

10- Mathews DB, Barbara L. Anxiety: a component of self-esteem. *Elementary School Guidance and Counseling.* 1989; 24: 153-9.

11- Filozof EM, Albertin HK, Jones CR, Steme SS, Myers L, Mcdermott RJ. Relationship of adolescent self-esteem to selected academic variables. *J Sch Health.* 1998; 68: 68-72.

12- Mullis AK, Mullis RL. Vocational interests of adolescents: relationships between self-esteem and locus of control. *Psychol Rep.* 1997; 81: 1363-71.

۱۳- رضوی شجاع. در ترجمه شکست‌های تحصیلی، شناخت و جبران، لوگان آندره (مولف). چاپ اول. مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی، ۱۳۷۴.

۱۴- گلشنی فومنی محمد رسول. جامعه شناسی آموزش و پرورش. چاپ اول. تهران: انتشارات شیفته. ۱۳۷۵.

۱۵- حسینی محمدعلی، دژکام محمود، ژیلا میرلاشاری. همبستگی عزت نفس و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان توان بخشی دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی تهران. مجله ایرانی آموزش در پزشکی ۱۳۸۶؛ سال ۷، شماره‌ی ۱: صفحات ۱۴۲-۱۳۷.

۱۶- عباس آبادی بتول. رابطه بین اضطراب و پیشرفت تحصیلی. پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد. مشهد: دانشگاه علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه فردوسی مشهد. ۱۳۷۶.

17- Ross CE, Broh BA. The roles of self-esteem and the sense of personal control in the academic achievement process. *Sociology of Education.* 2000; 73: 270-84.

۱۸- فتحی آشتیانی علی. بررسی ویژگی های شخصیتی نوجوانان و رابطه آن با موفقیت تحصیلی. کوثر ۱۳۷۷؛ سال ۲، شماره ۳: صفحات ۹۵-۹۱.

19- El-Anzi, Ferih Owayed. Academic achievement and its relationship with anxiety, self-esteem, optimism, and pessimism in Kuwaiti students. *Soc Behav Pers.* 2005; 33: 90-5.

۲۰- پورشافعی احمد. بررسی رابطه عزت نفس و پیشرفت تحصیلی. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه تربیت معلم، ۱۳۷۰.

21- Woo To, Frank N. Academic performance and perceived validity of grades: an additional case for self-enhancement. *J Soc Psychol.* 2000; 140: 218-26.

22- Kobal D, Musek J. Self-concept and academic achievement: Slovenia and France. *Pers Indiv Differ.* 2001; 30: 887-99.

۲۳- رفعتی فوزیه. بررسی رابطه میان بهداشت روان و پیشرفت تحصیلی دانشجویان پرستاری و مامایی دانشکده‌ی پرستاری شیراز. پایان نامه کارشناسی ارشد. شیراز: دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شیراز، ۱۳۷۹.

24- Miyamoto RH, Hishinuma ES, Nishimura ST, Nahulu LB, Andrade NN, Geobert DA et al. Path models linking correlates of self-esteem in a multi-ethnic adolescent sample. *Pers Indiv Differ*. 2001; 31: 701-12.

25- Sarid O, Anson O, Yaari A, Margalith M. Academic stress, immunological reaction, and academic performance among students of nursing and physiotherapy. *Res Nurs Health.* 2004; 27: 370-7.

26- Ghorbani N, Watson PJ, Bing MN, Davison HK, Lebereton D. Two facets of self-knowledge: cross-cultural development of measures in Iran and the United States. *Genet Soc Gen Psychol Monogr.* 2003; 129: 238-68.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1388.2.2.8.8]

27- Lin YR, Shiah IS, Chang YC, Lai TJ, Wang KY, Chou KR. Evaluation of an assertiveness training program on nursing and medical students assertiveness, self-esteem and interpersonal communication satisfaction. *Nurse Educ Today*. 2004; 24: 656-65.

۲۸- ترخان مرتضی. بررسی رابطه بین موضع نظارت و عزت نفس و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تیزهوش و عادی. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۷۲.

29- Kaplan HB, Porkorny AD. Self-esteem derogation and childhood broken hoom. *J Marriage and the Family*. 1971; 33: 328-34.

۳۰- طادی کتایون. بررسی ارتباط عزت نفس و میزان فراگیری مهارت‌های مراقبت از خود در نوجوانان پسر ۱۱ تا ۱۵ ساله مبتلا به فلج مغزی در مرکز بهزیستی کودکان و نوجوانان استان تهران در سال ۱۳۷۷. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشکده پرستاری دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی تهران، ۱۳۷۷.

۳۱- صمدی هره دشت سهیلا. بررسی عزت نفس دانشجویان دانشگاه گیلان و رابطه آن با مشکلات روانی آنان. پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشکده علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۷۳.

۳۲- مولوی پرویز، رستمی خلیل، فدایی نائینی علیرضا، محمدنیا حسین، رسول زاده بهزاد. بررسی عوامل موثر در کاهش انگیزه تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اردبیل. مجله علمی سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۸۶؛ سال ۲۵، شماره ۱: صفحات ۸-۵۳.

33- Wickline VB. Ethnic differences in the self-esteem /academic achievement relationship: ameta-analysis. [cited 2006 May 21]. Available from: http://eric.ed.gov/ERICWebPortal/ custom/portlets/ recordDetails/ detailminijsp?

34- Huitt W. Self-concept and self- esteem. [cited 10 may 2002]. Available from: http://chiron. valdosta. edu/whuitt/col/regsys/self.Html

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1388.2.2.8.8]